

Bruselj, 19.2.2020
COM(2020) 67 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope

Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope

1. Uvod

Digitalne tehnologije močno spreminjajo naše vsakdanje življenje, način dela in poslovanja ter način, kako potujemo, komuniciramo in vstopamo v medsebojne odnose. Digitalno komuniciranje, interakcija na družbenih medijih, e-poslovanje in digitalna podjetja nenehno spreminjajo naš svet. Ustvarjajo vedno večjo količino podatkov, s katerimi lahko, če se združijo in uporabijo, nastanejo popolnoma nova sredstva in ravni ustvarjanja vrednosti. Gre za preobrazbo, ki je tako korenita kot tista, ki jo je povzročila industrijska revolucija.

Predsednica Komisije von der Leyen je v svojih političnih usmeritvah poudarila potrebo po tem, da je Evropa na čelu prehoda k zdravemu planetu in v nov digitalni svet. V tem dvojnem izzivu morata zelena in digitalna preobrazba iti z roko v roki. Kot je določeno v evropskem zelenem dogovoru, je zanj potrebna takojšnja sprememba k bolj trajnostnim rešitvam, ki so gospodarne z viri, krožne in podnebno nevtralne. Vsak državljan oz. državljanka, vsaka zaposlena oseba in podjetnik oz. podjetnica mora imeti pošteno možnost, da uživa koristi naše vedno bolj digitalizirane družbe ne glede na to, kje živi.

Digitalne rešitve, kot so komunikacijski sistemi, umetna inteligenca ali kvantne tehnologije, lahko obogatijo naše življenje na veliko načinov. Vendar pa koristi, ki jih prinašajo digitalne tehnologije, niso brez tveganj in stroškov. Državljan in državljanka nimajo več občutka, da imajo nadzor nad svojimi osebnimi podatki in so vedno bolj preobremenjeni z umetnimi zvabljanji njihove pozornosti. Zlonamerne kibernetske dejavnosti lahko ogrozijo našo osebno blaginjo ali kritično infrastrukturo in širše varnostne interese.

Ta bistvena družbena sprememba zahteva na vseh ravneh družbe temeljit razmislek o tem, kako se lahko Evropa najbolje in še naprej odziva na ta tveganja in izzive. Potrebno bo veliko truda, a Evropa boljšo digitalno prihodnost nedvomno zmore omogočiti vsakomur.

2. Naša vizija in cilji

Komisija si prizadeva za evropsko družbo, ki temelji na digitalnih rešitvah, ki so trdno zakoreninjene v naših skupnih vrednotah in ki bogatijo življenja vseh nas: imeti moramo možnost, da se osebno razvijamo, svobodno in varno izbiramo ter sodelujemo v družbi ne glede na starost, spol ali poklicno ozadje. Podjetja potrebujejo okvir, ki jim omogoča začetek poslovanja, širitev, združevanje in uporabo podatkov, inovativnost ter konkurenčnost pod poštenimi pogoji. Evropa pa mora imeti možnost izbire in digitalno preobrazbo izpeljati, kot sama želi.

Evropska tehnološka suverenost se začne z zagotavljanjem celovitosti in odpornosti naše podatkovne infrastrukture, omrežij in komunikacij. Zahteva, da se ustvarijo pravi pogoji, da bi Evropa razvila in uporabila svoje ključne zmogljivosti, s čimer bi zmanjšala svojo odvisnost od drugih delov sveta pri najbolj ključnih tehnologijah. Take zmogljivosti bodo okrepile sposobnost Evrope, da opredeli svoja pravila in vrednote v digitalni dobi. Opredelitev evropske tehnološke suverenosti ni uperjena proti komur koli, ampak se osredotoča na potrebe Evropejcev in Evropejk ter evropskega socialnega modela. EU bo ostala odprta za vse, ki želijo ravnati po evropskih pravilih in izpolnjevati evropske standarde ne glede na to, kje se nahajajo.

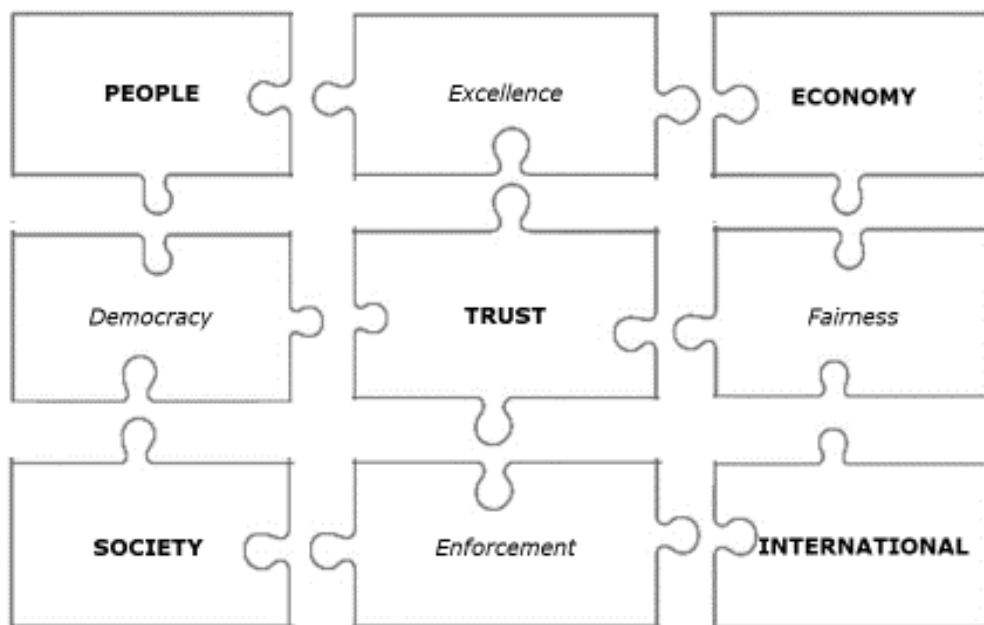
Državljeni in državljanke bi morali biti opolnomočeni za sprejemanje boljših odločitev na podlagi spoznanj, pridobljenih iz neosebnih podatkov. Ti podatki bi morali biti tudi dostopni vsem – javnim ustanovam ali zasebnim, velikim ali malim, zagonskim ali zelo velikim podjetjem. To bo družbi pomagalo, da čim bolje izkoristi inovacije in konkurenco ter zagotovi, da bodo od digitalne dividende imeli koristi vsi. V tej digitalni Evropi bi se moralo zrcaliti tisto, kar Evropo najbolj odlikuje – odprtost, pravičnost, različnost, demokratičnost in zaupanje.

V naslednjih petih letih se bo Komisija osredotočila na tri ključne cilje za zagotovitev, da bodo digitalne rešitve ob spoštovanju naših vrednot Evropi pomagale na poti digitalne preobrazbe, ki deluje v korist ljudem. Ta preobrazba bo Evropo tudi postavila v položaj, v katerem bo lahko narekovala trende v svetovni razpravi.

- **Tehnologija, ki deluje za ljudi:** razvoj, uvajanje in uporaba tehnologije, ki lahko resnično spremeni vsakdanje življenje ljudi. Močno in konkurenčno gospodarstvo, ki tehnologijo usvoji in oblikuje na način, ki spoštuje evropske vrednote.
- **Pravično in konkurenčno gospodarstvo:** nemoten enotni trg, na katerem lahko podjetja vseh velikosti in iz vseh sektorjev konkurirajo pod enakimi pogoji in na katerem lahko razvijejo, tržijo in uporabljajo digitalne tehnologije, izdelke in storitve v obsegu, ki spodbuja njihovo produktivnost in globalno konkurenčnost, potrošniki pa so lahko prepričani, da se njihove pravice spoštujejo.
- **Odprta, demokratična in trajnostna družba:** zaupanja vredno okolje, v katerem so državljani in državljanke opolnomočeni za delovanje in stike ter ravnanje s podatki, ki jih dajejo na spletu in zunaj njega. Evropski način za digitalno preobrazbo, ki krepi naše demokratične vrednote, spoštuje naše temeljne pravice in prispeva k trajnostnemu, podnebno nevtralnemu ter z viri gospodarnemu gospodarstvu.

Da bi Evropa resnično vplivala na način razvoja in uporabe digitalnih rešitev na svetovni ravni, mora biti sama močan, neodvisen in ciljno usmerjen digitalni akter. Da bi to dosegla, je potreben jasen okvir, ki spodbuja zaupanja vredno in digitalno interakcijo v celotni družbi, tako za ljudi kot za podjetja. Brez te osredotočenosti na zaupanje bistveni proces digitalne preobrazbe ne more uspeti.

Priprava Evrope za digitalno dobo je kompleksna sestavljanica s številnimi medsebojno povezanimi koščki; kot pri vsaki sestavljanici, se končna podoba pokaže šele, ko so vsi koščki na pravih mestih. V naslednjih oddelkih bo opisano, kako namerava Komisija sestaviti te koščke in udejanjiti svojo vizijo.

A. Tehnologija, ki deluje za ljudi

Evropa ima dolgo in uspešno zgodovino tehnologije in ustvarjalnosti. Najmočnejša je, kadar deluje skupaj in strne moči EU in njenih držav članic; vključno z regijami in občinami, akademskimi krogi, civilno družbo, finančnih ustanov, socialnih in drugih podjetij. Evropa mora združiti svoje naložbe v raziskave in inovacije, si izmenjevati izkušnje in čezmejno sodelovati. Nedavni sporazumi o sodelovanju na področjih, kot sta superračunalništvo in mikroelektronika, so pokazali, da je sodelovanje lahko zelo učinkovito. Podobne pobude na ključnih področjih naslednjega vala inovativnih tehnologij bodo sledile. Pri tem je ključnega pomena tudi spodbujanje digitalne preobrazbe javnih uprav po vsej Evropi.

Evropa mora več vlagati v strateške zmogljivosti, ki nam omogočajo razvoj in obsežno uporabo digitalnih rešitev ter si prizadevati za interoperabilnost v ključnih digitalnih infrastrukturah, kot so obsežna omrežja 5G (in prihodnja 6G) in visoka tehnologija¹. Navedimo le en primer: povezljivost je najbolj temeljni gradnik digitalne preobrazbe. Podatkom omogoča pretok, ljudem sodelovanje, kjer

¹Superračunalništvo, kvantne tehnologije, blokovne verige in varne, vseevropske zmogljivosti v oblaku.

koli se nahajamo, z njo se na internet poveže več predmetov, preobraža proizvodnjo, mobilnost in logistične verige. Gigabitna povezljivost² temelji na varni optični infrastrukturi in infrastrukturi 5G ter je ključnega pomena, če želimo izkoristiti potencial digitalne rasti Evrope. V ta namen so potrebne ustrezne naložbe na ravni EU ter na nacionalni in regionalni ravni, da bi dosegli cilje povezljivosti EU do leta 2025.³

K tem ciljem bo prispeval novi večletni finančni okvir EU. Namen je doseči večjo in boljšo strateško zmogljivost, in sicer s ciljno usmerjenimi programi financiranja⁴ ter uporabo jamstva InvestEU, strukturnih skladov in skladov za razvoj podeželja⁵. To javno financiranje je treba uporabiti kot vzvod za zasebne naložbe, saj naložbene vrzeli lahko zapolnimo le skupaj. Unija kapitalskih trgov bo inovativnim in visokotehnološkim podjetjem olajšala dostop do tržnega financiranja po vsej EU. Zato moramo zagotoviti, da je za financiranje digitalnih inovacij na voljo širok nabor lastniškega kapitala iz zasebnih in javnih virov.

Evropa mora vlagati v povezljivost, visoko tehnologijo in človeški kapital ter v pametno energetsko in prometno infrastrukturo. Samo za digitalno infrastrukturo in omrežja naložena vrzel EU znaša 65 milijard EUR na leto⁶. Izvajanje reform in okrepitev naložb v raziskave in razvoj ter širitev uporabe tehnologij bi lahko prineslo kumulativno dodatno rast BDP v višini 14 % do leta 2030. Hitro ukrepanje (na primer z okrepitevijo naložb in sprejetjem ukrepov do leta 2022 namesto do leta 2025) bi prineslo dodatno povečanje BDP za 3,2 % in pozitivno število novih delovnih mest do leta 2030.⁷ Evropa si ne more privoščiti, da ne bi izkoristila te družbeno-gospodarske spodbude.

Vendar vlaganje v inovacije je le del tega vprašanja. Resnična digitalna preobrazba se mora začeti z zaupanjem evropskih državljanov in državljanek ter podjetij v varnost njihovih aplikacij in izdelkov. Čim bolj smo medsebojno povezani, tem bolj ranljivi smo pred zlonamerno kibernetsko dejavnostjo. Za reševanje te naraščajoče grožnje moramo sodelovati v vseh fazah: pri določitvi doslednih pravil za podjetja in močnejših mehanizmov za proaktivno izmenjavo informacij; pri zagotavljanju operativnega sodelovanja med državami članicami in med EU ter državami članicami; pri kreelitvi sinergij med civilno kibernetsko odpornostjo in organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje

²Sporočilo Komisije „Povezljivost za konkurenčen enotni digitalni trg – evropski gigabitni družbi naproti“, COM(2016) 587 final.

³Ti cilji zahtevajo, da imajo vsa evropska gospodinjstva, na podeželju in v mestih, dostop do internetne povezljivosti s hitrostjo „vsaj 100 Mb/s, ki se lahko nadgradi v gigabitno hitrost“. To odraža pričakovanje Komisije, da bodo proti koncu desetletja gospodinjstva sčasoma vedno bolj potrebovala 1 Gb/s. Tako je tudi opažanje Komisije glede eksponentno rastočega povpraševanja po zmogljivosti omrežja in potrebe po zagotovitvi trajnostnih naložb v omrežja, ki bi lahko ponujala simetrične gigabitne hitrosti (tj. za nalaganje in prenašanje), s katerimi bi se oskrbovalo evropsko podatkovno gospodarstvo po letu 2025. Vsi glavni dejavniki socialno-ekonomskega razvoja, kot so šole, bolnišnice in podjetja, bi že morali imeti koristi od gigabitne povezljivosti ter koristiti enako hitre hitrosti za nalaganje in prenašanje najpozneje do leta 2025.

⁴ Program za digitalno Evropo (DEP), Instrument za povezovanje Evrope (IPE 2), Obzorje Evropa, vesoljski program.

⁵ESRR, EKSRR.

⁶ *Restoring EU competitiveness* (Povrnitev konkurenčnosti EU), EIB, 2016. Poročilo EIB o naložbah 2019/20 *Accelerating Europe's Transformation* (Pospeševanje evropskega preoblikovanja) potrjuje, da so potrebne obsežne javne naložbe v podporo digitalizacije infrastrukture.

⁷ *Shaping the digital transformation* (Oblikovanje digitalne preobrazbe), študija po naročilu Evropske komisije, McKinsey Global Institute (objavljena bo v drugem četrtletju leta 2020).

kaznivih dejanj ter obrambnimi razsežnostmi kibernetске varnosti⁸; pri zagotavljanju, da lahko organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter pravosodni organi učinkovito delujejo, in sicer z razvojem novih orodij proti storilcem kaznivih dejanj v kibernetickem prostoru ter nenazadnje pri krepitvi ozaveščenosti državljanov in državljanek EU o kiberneticki varnosti⁹.

Občutek varnosti in gotovosti ni le vprašanje kibernetické varnosti. Državljaní in državljanke morajo imeti možnost, da zaupajo sami tehnologiji, pa tudi načinu, na katerega se uporablja. To je še posebej pomembno pri vprašanju umetne inteligence. V zvezi s tem Evropska komisija predstavlja belo knjigo o ustvarjanju ekosistemov odličnosti in zaupanja na področju umetne inteligence, ki temelji na evropskih vrednotah.

Izboljšanje izobraževanja in znanj ter spretnosti je ključni del splošne vizije za digitalno preobrazbo v Evropi. Evropska podjetja potrebujejo digitalno podkovane zaposlene za uspeh na trgu, ki temelji na tehnologiji, delavci in delavke pa potrebujejo digitalne kompetence za uspeh na vedno bolj digitaliziranem in hitro spreminjajočem se trgu dela¹⁰. Poklicno pot v tehnoloških podjetjih, ki prinaša zadoščenje, bi lahko oz. morale imeti več žensk, evropska tehnološka podjetja pa bi morala izkoristiti znanja in spretnosti ter kompetence žensk.

Potreba po digitalnih znanjih in spretnostih pa še zdaleč ni omejena na trg dela. Digitalne tehnologije prežemajo naša poklicna in zasebna življenja, zato so vsaj osnovna digitalna pismenost ter znanja in spretnosti postali osnovni predpogoj za učinkovito sodelovanje v današnji družbi.

Z avtomatizacijo vse več procesov bo digitalizacija povzročila spremembe, ki bodo presegle tehnološki sektor. Številni poklici se bodo v celoti preoblikovali. Digitalni prehod mora biti pošten in pravičen ter spodbujati ženske k polnemu sodelovanju. Pri tem imajo ključno vlogo socialni partnerji. Hkrati sta spodbujanje inovacij in razširjenost tehnologije predpogoja za dobro kakovost življenja, zaposlitvene možnosti in odpravljanje obstoječih vrzeli v udeležbi, zlasti na podeželskih in oddaljenih območjih, ki se soočajo s staranjem in zmanjševanjem števila prebivalstva.

Novi izzivi se pojavljajo tudi v zvezi z delovnimi pogoji. Vedno večje število spletnih platform je ustvarilo nove priložnosti za zaslužek ljudi, njihovo vstopanje na trg dela in obstoj na njem. Hkrati je sprožilo nova vprašanja glede pravne zaščite za osebe, ki še nimajo statusa delavca, skupne pa so jim nekatere oblike ranljivosti delavcev. Komisija bo zato predlagala okrepljen okvir za platformne delavce.

⁸Nedavno objavljeni sklop orodij EU za varnost 5G je pomemben mejnik, saj uvaja sklop trdnih in celovitih ukrepov za usklajen pristop EU k zagotavljanju varnosti omrežij 5G.

⁹Izboljšanje kibernetické varnosti bo bistveno prispevalo k vzpostavitvi prave in učinkovite varnostne unije.

¹⁰Več kot 90 % delovnih mest že zahteva vsaj osnovna digitalna znanja in spretnosti, vendar slednjih kljub temu primanjkuje 43 % evropskih državljanov in državljanek ter več kot tretjini delovne sile v EU.

Ključni ukrepi

- **Bela knjiga o umetni inteligenci**, ki določa možnosti za zakonodajni okvir za zaupanja vredno umetno inteligenco (sprejeta skupaj s tem sporočilom), s spremljanjem varnosti, odgovornosti, temeljnih pravic in podatkov (zadnje četrletje leta 2020).
- **Izgradnja in širitev uporabe vrhunskih skupnih digitalnih zmogljivosti** na področjih umetne inteligence, kibernetike, superračunalništva in kvantnega računalništva, kvantne komunikacije in blokovnih verig. Evropske strategije o kvantnih tehnologijah in blokovnih verigah (drugo četrletje leta 2020) ter revidirana uredba o Skupnem podjetju za evropsko visokozmogljivostno računalništvo¹¹.
- **Pospešitev naložb v gigabitno povezljivost Evrope** z revizijo direktive o znižanju stroškov širokopasovnih povezav¹², posodobljenim **akcijskim načrtom za 5G in 6G**, novim programom za politiko radiofrekvenčnega spektra (2021). Uvedeni bodo **koridorji 5G za povezano in avtomatizirano mobilnost**, vključno z železniškimi koridorji, (2021–2030).
- Evropska strategija za kibernetično varnost, vključno z **ustanovitvijo skupne enote za kibernetično varnost**, pregledom direktive o varnosti omrežij in informacijskih sistemov **Direktiva (VOI)**¹³ ter spodbujanjem **enotnega trga kibernetične varnosti**.
- **Akcijski načrt za digitalno izobraževanje** za spodbujanje digitalne pismenosti in kompetenc na vseh ravneh izobraževanja (drugo četrletje leta 2020).
- Okrepljen **program znanj in spretnosti** za krepitev digitalnih znanj in spretnosti v celotni družbi ter okrepljeno **jamstvo za mlade**, da bi se močno osredotočili na digitalna znanja in spretnosti na začetku poklicne poti (drugo četrletje leta 2020).
- Pobuda za izboljšanje delovnih pogojev **platformnih delavcev** (2021).
- Okrepljena **strategija za interoperabilnost uprav EU** za zagotovitev usklajevanja in skupnih standardov za varne in brezmejne pretoke podatkov in storitev javnega sektorja (2021).

B. Pravično in konkurenčno gospodarstvo

V vedno bolj povezanem svetu, v katerem tehnologija pridobiva na pomenu, mora Evropa še naprej delovati in se odločati neodvisno ter zmanjšati preveliko odvisnost od digitalnih rešitev, ki so nastale drugje.

Za razvoj številnih izdelkov in storitev morajo biti podatki široko in zlahka na voljo, lahko dostopni ter enostavni za uporabo in obdelavo. Podatki so postali ključni dejavnik proizvodnje, vrednost, ki jo ustvarjajo, pa je treba deliti s celotno družbo, ki sodeluje pri zagotavljanju podatkov. Zato moramo vzpostaviti pravi evropski enotni trg za podatke – evropski podatkovni prostor, ki temelji na evropskih pravilih in vrednotah.

Številna evropska podjetja – zlasti mala in srednja podjetja – digitalne rešitve uvajajo počasi in zato od njih nimajo koristi ter zamujajo priložnosti za širitev. Komisija si bo prizadevala obravnavati to

¹¹Uredba Sveta (EU) 2018/1488 z dne 28. septembra 2018.

¹²Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014.

¹³Direktiva (EU) 2016/1148 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2016.

vprašanje z novo industrijsko strategijo EU, ki bo določila ukrepe za olajšanje prehoda na bolj digitalno, čisto, krožno in globalno konkurenčno industrijo EU. Vključevala bo tudi strategijo za MSP, ki so bistven del evropskega gospodarstva, vendar jih pogosto ovira pomanjkanje razpoložljivih znanj in spretnosti ter dostopa do financiranja in trgov.

Za začetek poslovanja in rast v Evropi potrebujejo mala in srednja podjetja nemoten enotni trg, ki ga ne ovirajo različni lokalni ali nacionalni predpisi, s katerimi se povečuje upravno breme zlasti za manjša podjetja. Potrebujejo jasna in sorazmerna pravila, ki se učinkovito in enotno uveljavljajo po vsej EU ter jim zagotavljajo izjemno močan domači trg, s katerega se lahko podajo na svetovno prizorišče.

V digitalni dobi je zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev za podjetja, tako velika kot majhna, pomembnejše kot kdaj koli. To pomeni, da bi morala pravila, ki veljajo zunaj spleta – pravila glede konkurence in enotnega trga, varstva potrošnikov, intelektualne lastnine, obdavčitve in pravic delavcev – veljati tudi na spletu. Potrošniki morajo imeti možnost, da lahko digitalnim izdelkom in storitvam zaupajo enako kot drugim vrstam izdelkov in storitev. Pozornost je treba nameniti najranljivejšim potrošnikom in zagotoviti izvrševanje zakonodaje o varnosti tudi za blago iz tretjih držav. Nekatere platforme so dosegle pomemben obseg, ki jim dejansko omogoča, da delujejo kot zasebni vratarji za dostop do trgov, strank in informacij. Zagotoviti moramo, da sistemska vloga nekaterih spletnih platform in tržna moč, ki jo pridobijo, ne bosta ogrozili pravičnosti in odprtosti naših trgov.

Kar zadeva konkurenčno pravo EU, so njegovi temelji enako relevantni tako za digitalne kot tradicionalne industrije. Konkurenčno pravo EU za Evropo dobro deluje, saj prispeva k enakim konkurenčnim pogojem, s katerimi trgi služijo potrošnikom. Hkrati je pomembno, da so pravila konkurence še naprej ustrezna v svetu, ki se hitro spreminja, je vedno bolj digitalen in mora postati bolj zelen. Glede na to Komisija trenutno preučuje učinkovitost načina uporabe veljavnih pravil, na primer v zvezi s protimonopolnimi ukrepi, ter oceno in pregled samih pravil, da bi se zagotovilo, da so kos današnjim digitalnim in zelenim izzivom.

Pregledi pravil, ki urejajo horizontalne in vertikalne sporazume, ter obvestila o opredelitvi trga že potekajo, pregleduje se tudi preverjanje ustreznosti različnih smernic o državni pomoči. Med ključnimi vprašanji za evropsko digitalno prihodnost so dostop do podatkov, združevanje in souporaba podatkov ter ravnovesje med spletnim in nespletnim poslovanjem. Pri pregledu obvestil o opredelitvi trga se bodo upoštevali tudi novi digitalni poslovni modeli, kot so „brezplačne“ storitve, do katerih lahko uporabniki dostopajo, če predložijo svoje podatke, in njihove posledice za konkurenčne omejitve. Preverjanje ustreznosti pomembnih projektov skupnega evropskega interesa iz sporočila komisije iz leta 2014 trenutno poteka, z njim pa se ocenjuje, ali je potrebna posodobitev, da se nadalje pojasnijo pogoji, pod katerimi lahko uspešno napredujejo veliki projekti pod vodstvom držav članic v ključnih, strateških sektorjih za digitalno in zeleno prihodnost Evrope.

Komisija namerava začeti tudi preiskavo sektorja z močnim poudarkom na teh novih in nastajajočih trgih, ki oblikujejo naše gospodarstvo in družbo.

Vendar pa se zgolj s politiko konkurence ne more obravnavati vseh sistemskih težav, ki lahko nastanejo v gospodarstvu platform. V skladu z logiko enotnega trga bodo morda potrebna dodatna

pravila, da se zagotovi konkurenčnost, pravičnost in inovativnost ter možnost vstopa na trg in tudi javni interesi, ki se ne omejujejo le na upoštevanje konkurenčnosti ali ekonomije.

Zagotavljanje pravičnosti v digitalnem gospodarstvu je velik izziv. V digitalnem svetu brez meja peščici podjetij z največjim tržnim deležem pripade največji delež dobičkov od vrednosti, ki se ustvari v podatkovno vodenem gospodarstvu. Ti dobički zaradi zastarelih pravil o davku od dohodkov pravnih oseb pogosto niso obdavčeni tam, kjer nastanejo, kar izkrivlja konkurenco. Zato bo Komisija obravnavala davčne izzive, ki jih prinaša digitalizacija gospodarstva.

Ključni ukrepi

- **Evropska podatkovna strategija**, s katero bi Evropa postala vodilna v svetu na področju podatkovno okretnega gospodarstva (februar 2020) in ki napoveduje zakonodajni okvir za upravljanje podatkov (zadnje četrtnetle leta 2020) in morebitni akt o podatkih (2021).
- Tekoče vrednotenje in pregled **ustreznosti pravil EU o konkurenci** za digitalno dobo (2020–2023) in začetek preiskave sektorja (2020).
- Komisija bo v okviru svežnja akta o digitalnih storitvah nadalje preučila **predhodna pravila** za zagotovitev, da bodo trgi, za katere so značilne velike platforme z znatnimi omrežnimi učinki in ki delujejo kot vratarji, še naprej pravični in bodo omogočali konkurenco za inovatorje, podjetja in nove udeležence na trgu (zadnje četrtnetle leta 2020).
- Predlog **svežnja o industrijski strategiji**, ki bo vseboval več ukrepov za olajšanje prehoda na čisto, krožno, digitalno in globalno konkurenčno industrijo EU, tudi za MSP, ter okrepil pravila enotnega trga.
- Oblikovanje okvira, ki bo omogočil enostavno uporabno, konkurenčno in varno digitalno finančno okolje, vključno z zakonodajnimi predlogi o kriptosredstvih in digitalni operativni ter kibernetiski odpornosti v finančnem sektorju in strategiji k integriranemu trgu plačil v EU, ki bo podpiral vseevropske digitalne plačilne storitve in rešitve (tretje četrtnetle leta 2020).
- **Sporočilo o obdavčitvi podjetij za 21. stoletje**, ki bo upoštevalo opravljen napredek v okviru Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), da se obravnavajo davčni izzivi, ki jih prinaša digitalizacija gospodarstva.
- Predstavitev nove **agende za potrošnike**, ki bo potrošnikom omogočila sprejemanje informiranih odločitev ter dejavno vlogo pri digitalni preobrazbi (zadnje četrtnetle leta 2020).

C. Odprta, demokratična in trajnostna družba

Pravico imamo do tehnologije, ki ji lahko zaupamo. Kar je nezakonito zunaj spleta, mora biti nezakonito tudi na spletu. Čeprav ne moremo predvideti prihodnosti digitalne tehnologije, morajo evropske vrednote in etična pravila ter družbene in okoljske norme veljati tudi v digitalnem prostoru.

Evropa je v zadnjih letih vodila prizadevanja v smeri odprtega, poštenega in vključujočega interneta, ki se osredotoča na ljudi, s splošno uredbo o varstvu podatkov, ki določa standarde, in pravili o sodelovanju med platformami in podjetji. Za zaščito evropskih demokracij in vrednot, na katerih temeljijo, bo Komisija še naprej razvijala in izvajala inovativna ter sorazmerna pravila za zaupanja

vredno digitalno družbo. Taka digitalna družba bi morala biti popolnoma vključujoča, pravična in dostopna za vse.

Pri tem je bistveno, da se pravila, ki se uporabljajo za digitalne storitve v EU, okrepijo in posodobijo ter da se pojasnijo vloge in odgovornosti spletnih platform. Prodajo nedovoljenega, nevarnega ali ponarejenega blaga in razširjanje nezakonitih vsebin na spletu je treba obravnavati enako učinkovito kot zunaj spleta.

Zaupanje v spletno okolje pomeni tudi pomagati potrošnikom, da prevzamejo nadzor nad lastnimi podatki in identiteto ter odgovornost zanje. Potrebna so jasnejša pravila o preglednosti, vedenju in odgovornosti tistih, ki delujejo kot vratarji za dostop do informacij in pretokov podatkov, ter učinkovito izvrševanje obstoječih pravil. Ljudje bi morali imeti tudi možnost nadzora nad svojo spletno identiteto, kadar je potrebna avtentikacija za dostop do nekaterih spletnih storitev. Splošno sprejeta javna elektronska identifikacija (eID) je potrebna, da bi imeli potrošniki dostop do svojih podatkov in bi lahko varno uporabljali izdelke in storitve, ki jih želijo, ne da bi morali za to uporabiti nepovezane platforme in z njimi po nepotrebnem deliti osebne podatke. Evropejci in Evropejke imajo lahko korist od uporabe podatkov tudi pri javnem in zasebnem sprejemanju odločitev.

V svetu, v katerem se je veliko javnih razprav in političnih oglasov preselilo na splet, moramo tudi biti pripravljeni, da odločno branimo našo demokracijo. Državljeni in državljanke želijo smiselne odgovore na poskuse manipulacije v informacijskem prostoru, pogosto v obliki ciljno usmerjenih in usklajenih kampanj dezinformiranja. Evropa potrebuje več preglednosti o tem, kako se informacije delijo in upravljajo na internetu. Zaupanja vredni kakovostni mediji so ključnega pomena za demokracijo in kulturno raznolikost. Komisija bo zato predstavila akcijski načrt za evropsko demokracijo in poseben akcijski načrt za medijski in avdiovizualni sektor.

Digitalna komponenta bo prav tako ključna pri doseganju ciljev evropskega zelenega dogovora¹⁴ in ciljev trajnostnega razvoja¹⁵. Kot močni omogočitelji dejavniki za prehod na trajnostni razvoj lahko digitalne rešitve izboljšajo krožno gospodarstvo, podpirajo razogljičenje vseh sektorjev in zmanjšujejo okoljski in socialni odtis izdelkov, ki so dani na trg EU. Digitalne rešitve lahko na primer zelo koristijo ključnim sektorjem, kot so precizno kmetijstvo, promet in energetika, pri uresničevanju ambicioznih trajnostnih ciljev evropskega zelenega dogovora.

Digitalne rešitve in zlasti podatki bodo prav tako omogočili popolnoma integriran pristop življenjskega cikla, od zasnove do končnega izdelka in konca življenjske dobe, prek oskrbe z energijo, surovinami in drugimi viri. Tako lahko na primer z spremljanjem, kdaj in kje je električna energija najbolj potrebna, povečamo energijsko učinkovitost in porabimo manj fosilnih goriv.

Seveda mora tudi sektor IKT opraviti lastno zeleno preobrazbo. Njegov okoljski odtis je precejšen,

¹⁴Evropski zeleni dogovor, COM(2019) 640 final, 11. december 2019:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf.

¹⁵Cilji trajnostnega razvoja so zbirka 17 globalnih ciljev, ki so oblikovani kot „načrt za doseganje boljše in bolj trajnostne prihodnosti za vse“. Leta 2015 jih je v okviru resolucije ZN št. 70/1 določila generalna skupščina Združenih narodov: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

ocenjen je na 5–9 % skupne porabe električne energije na svetu in več kot 2 % vseh emisij¹⁶. Podatkovni centri in telekomunikacije bodo morali postati energijsko učinkovitejši, ponovno uporabiti energijo iz odpadkov ter uporabljati več obnovljivih virov energije. Podnebno nevtralni bi morali postati do leta 2030, kar je izvedljivo.

Pomembno je tudi, kako je oprema IKT zasnovana, kupljena, porabljena in reciklirana. Poleg izpolnjevanja zahtev za energijsko učinkovitost v zvezi z okoljsko primerno zasnovo mora postati oprema IKT v celoti krožna, tj. zasnovana tako, da traja dlje, se lahko ustrezno vzdržuje, vsebuje reciklirane materiale in se lahko enostavno razstavi ter reciklira.

Moč podatkov je bistvenega pomena tudi v zdravstvenem sektorju. Digitalizirana zdravstvena dokumentacija, zbrana v evropskem prostoru zdravstvenih podatkov, lahko izboljša zdravljenje hudih kroničnih bolezni, vključno z rakom in redkimi boleznimi, ter omogoči tudi enako dostopnost visoko kakovostnih zdravstvenih storitev za vse državljane in državljanke.

¹⁶Svetovni energetske forum: <https://www.enerdata.net/publications/executive-briefing/expected-world-energy-consumption-increase-from-digitalization.html>.

Ključni ukrepi

- **Nova in revidirana pravila za poglobitev notranjega trga za digitalne storitve** s povečanjem in uskladitvijo odgovornosti spletnih platform in ponudnikov informacijskih storitev ter okrepitvijo nadzora nad politikami glede vsebine platform v EU (zadnje četrletje leta 2020, v svežnju akta o digitalnih storitvah).
- **Revizija uredbe eIDAS** za izboljšanje njene učinkovitosti, razširitev koristi na zasebni sektor in spodbujanje zaupanja vrednih digitalnih identitet za vse Evropejce in Evropejke (zadnje četrletje leta 2020).
- **Akcijski načrt za medijski in avdiovizualni sektor** v podporo digitalni preobrazbi in konkurenčnosti avdiovizualnega in medijskega sektorja in za spodbujanje dostopa do kakovostne vsebine in medijskega pluralizma (zadnje četrletje leta 2020).
- **Akcijski načrt za evropsko demokracijo** za izboljšanje odpornosti naših demokratičnih sistemov, podporo medijskega pluralizma in obravnavanje groženj zunanjih posegov na evropskih volitvah (zadnje četrletje leta 2020).
- Pobuda **Destinacija Zemlja** za razvoj zelo natančnega digitalnega modela Zemlje („Digitalni dvojček Zemlje“), ki bo bistveno izboljšal zmogljivosti Evrope za okoljsko napovedovanje in krizno upravljanje (časovna umestitev: od leta 2021).
- **Pobuda za krožno elektroniko**, ki bo pritegnila obstoječe in nove instrumente v skladu z okvirom politike za trajnostne izdelke prihodnjega akcijskega načrta za krožno gospodarstvo, da se zagotovi, da so naprave zasnovane tako, da se izboljša njihova trajnost in olajša vzdrževanje, razstavljanje, ponovna uporaba in recikliranje. Vključena bo pravica do popravila ali nadgradnje, da se podaljša življenjska doba elektronskih naprav in prepreči prezgodnje zastaranje (2021).
- Pobude za doseganje podnebno nevtralnih, energijsko zelo učinkovitih in trajnostnih podatkovnih centrov najpozneje do leta 2030 ter ukrepov v zvezi s preglednostjo okoljskega odtisa telekomunikacijskih operaterjev.
- Spodbujanje **elektronske zdravstvene dokumentacije na podlagi skupne evropske oblike za izmenjavo**, ki bo Evropejkam in Evropejcem omogočila varen dostop do zdravstvenih podatkov po vsej EU in njihovo izmenjavo. Evropski prostor zdravstvenih podatkov za izboljšanje varne in zanesljive dostopnosti zdravstvenih podatkov, ki omogoča ciljno usmerjene in hitrejše raziskave, diagnosticiranje in zdravljenje (od leta 2022).

3. Mednarodna razsežnost – Evropa kot globalni akter

Evropski model se je izkazal kot navdihujoč za številne druge partnerje po vsem svetu, ki želijo obravnavati izzive politik, in tako bi morale biti tudi na digitalnem področju.

Geopolitično bi morala Komisija uporabiti vzvode svoje regulativne moči, okrepiti svoje industrijske in tehnološke zmogljivosti, diplomatske prednosti in zunanje finančne instrumente za spodbujanje evropskega pristopa ter oblikovati globalne interakcije. Prizadevanja na tem področju vključujejo delo, opravljeno v okviru pridružitvenih in trgovinskih sporazumov, ter sporazume, dosežene ob podpori držav članic EU v mednarodnih organih, kot so Združeni narodi, OECD in G20.

Močna digitalna prisotnost v procesu širitve EU ter sosedski in razvojni politiki bo omogočila rast in spodbujala trajnostni razvoj, vključno z uvajanjem zelenih IKT v partnerskih državah in regijah, v

skladu z zavezo Evrope v agendi za trajnostni razvoj do leta 2030. Sklepi projektne skupine EU in Afriške unije za digitalno gospodarstvo bodo potrdili podporo za digitalno preobrazbo v Afriki, vključno z vzpostavitvijo enotnega afriškega digitalnega trga, ko bo na voljo financiranje v okviru novega večletnega finančnega okvira EU.

Številne države po svetu so svojo zakonodajo uskladile s trdno ureditvijo EU o varstvu podatkov. Ta uspeh bi morala EU posnemati pri dejavnem spodbujanju svojega modela varnega in odprtega svetovnega spleta.

Kar zadeva standarde IKT, so se naši trgovinski partnerji pridružili procesu pod vodstvom EU, s katerim so bili uspešno določeni globalni standardi za 5G in internet stvari. Evropa mora zdaj voditi postopek sprejemanja in standardizacije nove generacije tehnologij: blokovnih verig, superračunalništva, kvantnih tehnologij, algoritmov in orodij za souporabo in uporabo podatkov¹⁷.

Kar zadeva trgovino in naložbe, bo Komisija še naprej obravnavala neupravičene omejitve za evropska podjetja v tretjih državah, na primer zahteve glede lokalizacije podatkov, in si prizadevala doseči ambiciozne cilje v zvezi z dostopom do trga, raziskavami in razvojem ter programi standardizacije. Razprave, ki trenutno potekajo o vzpostavitvi zaupanja vrednega zavezništva za podatke s podobno mislečimi partnerji, s katerimi si delimo vrednote in visoke standarde, bi lahko izboljšale pretoke in nabor razpoložljivih visokokakovostnih podatkov.

Evropska unija je in bo še naprej najbolj odprta regija za trgovino in naložbe v svetu, pod pogojem, da vsakdo, ki tu opravlja svojo dejavnost, sprejema in spoštuje naša pravila. Komisija bo uporabila vse razpoložljive instrumente, da bi zagotovila, da vsi spoštujejo zakonodajo EU in mednarodna pravila za ohranjanje enakih konkurenčnih pogojev v digitalnem sektorju. Po potrebi bo predlagala tudi nova pravila, kot primer navedimo trenutna prizadevanja za pripravo pravnega instrumenta za obravnavo izkrivljajočih učinkov tujih subvencij na notranjem trgu.

Strategija globalnega digitalnega sodelovanja bo spodbujala evropski pristop k digitalni preobrazbi, ki temelji na naši dolgi in uspešni zgodovini tehnologije, inovativnosti in iznajdljivosti, ki so vtakane v evropske vrednote, med katerimi je tudi odprtost in ki jih bomo promovirali na mednarodnem prizorišču ter v sodelovanju z našimi partnerji. Odražala bo tudi prizadevanja EU v Afriki in drugod v zvezi s cilji trajnostnega razvoja, „Digital4Development“ in razvojem zmogljivosti.

Evropa ima vodilno vlogo pri obravnavi manipulativnega vmešavanja v svoj informacijski prostor in je razvila pomembne pristope in instrumente. Še naprej bo tesno sodelovala s svojimi mednarodnimi partnerji, kot je G7, da bi našla skupne pristope za razvoj mednarodnih norm in standardov.

¹⁷Primer uspeha je uporaba standarda EU za izdajanje elektronskih računov v Avstraliji, na Novi Zelandiji in v Singapurju, saj podjetjem EU olajšuje trgovanje in se preučuje za uporabo na mednarodni ravni.

Ključni ukrepi

- **Strategija globalnega digitalnega sodelovanja** (2021).
- **Bela knjiga o instrumentu za tuje subvencije** (drugo četrtoletje 2020).
- **Vozlišče „Digitalna tehnologija za razvoj“**, ki bo ustvarilo in utrdilo pristop za vso EU, pri čemer bo spodbujalo evropske vrednote in pritegnilo države članice EU ter industrijo EU, organizacije civilne družbe, finančne institucije, strokovno znanje in tehnologije na področju digitalizacije.
- Strategija za **standardizacijo**, ki bo omogočila uvajanje interoperabilnih tehnologij ob upoštevanju evropskih pravil ter spodbujala pristop in interese Evrope na svetovnem prizorišču (tretje četrtoletje 2020).
- **Evidentiranje priložnosti in akcijski načrt** za spodbujanje evropskega pristopa v dvostranskih odnosih in večstranskih forumih (drugo četrtoletje leta 2020).

4. Zaključek

Ne glede na to, kako napredne so digitalne tehnologije, so le orodje. Vseh naših težav ne morejo rešiti, omogočajo pa stvari, ki so bile še pred eno generacijo nezamisljive. Uspeh evropske digitalne strategije se bo meril po tem, kako dobro bomo lahko ta orodja uporabili za zagotavljanje javnih dobrin evropskim državljanom in državljankam.

Podatkovno okretno gospodarstvo in njegov ogromen preobrazbeni potencial bosta vplivala na vse nas in Evropa je pripravljena, da v celoti izkoristi prednosti, ki jih bo prineslo. Da bi bila ta digitalna preobrazba v celoti uspešna, bomo morali ustvariti prave okvire za zagotavljanje zaupanja vredne tehnologije ter podjetjem vliti zaupanje, omogočiti kompetence in dati sredstva za digitalizacijo. Usklajevanje prizadevanj med EU, državami članicami, regijami, civilno družbo in zasebnim sektorjem je ključnega pomena za doseganje tega in krepitev evropske digitalne vodilne vloge.

Evropa lahko aktivno usmerja to to digitalno preobrazbo in postavi globalne standarde tehnološkega razvoja. Še pomembneje pa je, da to lahko stori ob hkratnem vključevanju in spoštovanju vsakogar. Digitalna preobrazba lahko deluje le, če deluje za vse in ne le za nekatere. To bo resnično evropski projekt – digitalna družba, ki temelji na evropskih vrednotah in evropskih pravilih –, ki lahko resnično navdihnejo preostali svet.